

Sygn. akt II CNP 9/06

POSTANOWIENIE

Dnia 27 stycznia 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 27 stycznia 2006 r.

skargi "L. " - Spółki z ograniczoną

odpowiedzialnością w W.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia

Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 23 września 2005 r.,

wydanego w sprawie ze skargi "L." - Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przy uczestnictwie Komornika Sądowego Rewiru I przy Sądzie

Rejonowym w Z.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania spraw egzekucyjnych

o sygn. akt komorniczych [...]

bez nieuzasadnionej zwłoki

odrzuca skargę.

Uzasadnienie

L. sp. z o.o. wniosła o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 23 września 2005 r. odrzucającego jej zażalenie na postanowienie tego Sądu z dnia 23 sierpnia 2005 r. Tym ostatnim orzeczeniem Sąd Okręgowy w Ł. odrzucił zażalenie spółki na postanowienie tego Sądu z dnia 23 czerwca 2005 r., którym została oddalona jej skarga na przewlekłość postępowania w sprawie egzekucyjnej prowadzonej przez Komornika Sądowego Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w Z. sygn. [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zagadnienia, konieczne do rozstrzygnięcia skargi zostały już w judykaturze wyjaśnione (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 sierpnia 2005 r., I CNP 3/05, dotychczas niepublikowane).

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a w wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, skarga przysługuje także od prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie wydanego przez sąd pierwszej instancji lub drugiej instancji, jeżeli strony nie skorzystały z przysługujących im środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych (art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c.).

Według rozwiązań przyjętych w ustawie z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, dalej jako: „ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r.” lub „ustawa” (Dz. U. Nr 179, poz.1843), sądem właściwym do rozpoznania skargi jest sąd przełożony nad sądem, przed którym toczy się postępowanie (art. 4 ust. 1 ustawy). Sądem przełożonym jest zatem dla sądu rejonowego – sąd okręgowy, natomiast dla sądu okręgowego – sąd apelacyjny. Jeżeli skarga dotyczy przewlekłości postępowania przed sądem apelacyjnym lub sądem Najwyższym –

właściwy do jej rozpoznania jest Sąd Najwyższy. W przypadku skargi dotyczącej przewlekłości postępowania egzekucyjnego lub innego postępowania dotyczącego wykonania orzeczenia sądowego sądem właściwym jest sąd okręgowy, w którego okręgu prowadzona jest egzekucja lub wykonywane są inne czynności (art. 4 ust. 4 ustawy).

Artykuł 8 ust. 2 ustawy wyraźnie stanowi, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek skargi sąd stosuje odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy. Oznacza to nie tylko możliwość stosowania obowiązujących w procedurach cywilnej, karnej oraz administracyjnej przepisów dotyczących zażalenia, ale przede wszystkim wskazuje, że skarga jest quasi – zażaleniem, a sąd okręgowy lub apelacyjny, który ją rozpoznaje orzeka jako sąd drugiej instancji.

Sąd przełożony rozpoznający skargę na przewlekłość postępowania nie orzeka – jak w przypadkach objętych przepisami art. 44, 52 § 1 i art. 508 § 2 k.p.c. – w zastępstwie sądu pierwszej instancji, który z powodu określonych przeszkód nie może rozpoznać sprawy, lecz rozstrzyga środek zaskarżenia, działa zatem jako sąd odwoławczy.

Cel postępowania wywołanego skargą na przewlekłość postępowania również wskazuje na zasadność zaprezentowanego stanowiska. Skarga ta ma na celu wywołanie szybkiej reakcji sądu właściwego do jej rozpoznania na zawarty w skardze zarzut, że postępowanie w sprawie jest przewlekłe. Formą tej reakcji jest wydanie w krótkim terminie (nie dłuższym niż dwa miesiące – art. 11 ustawy) postanowienia, w którym kwestia przewlekłości postępowania zostaje prawomocnie rozstrzygnięta. Rzeczą sądu pozostającego pod zarzutem przewlekłego prowadzenia sprawy jest „niezwłoczne” przedstawienie skargi sądowi właściwemu do jej rozpoznania (art. 7 ustawy), gdy zaś skarga dotyczy przewlekłości postępowania egzekucyjnego lub innego postępowania dotyczącego wykonania orzeczenia sądowego wnosi się ją bezpośrednio do sądu okręgowego, o którym mowa w art.4 ust.4 ustawy. Wskazany cel postępowania wywołanego skargą na przewlekłość postępowania z reguły nie zostałby osiągnięty w razie uznania – jak to uczynił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 28 czerwca 2005 r.,

III SPZP 1/05 (Biuletyn SN 2005, nr 6, poz. 20) - że sąd właściwy do rozpoznania skargi orzeka o niej jako sąd pierwszej instancji. Powołane na uzasadnienie tej tezy argumenty zasługiwałyby na akceptację tylko w przypadku uznania, że postępowanie wywołane skargą na przewlekłość postępowania jest postępowaniem odrębnym w stosunku do postępowania, którego przewlekłość dotyczy. Takiego założenia przyjmując jednak nie można. Skarga zawsze dotyczy postępowania, które toczy się w określonej sprawie. Postępowanie wywołane skargą ma zatem charakter incydentalny (wpadkowy) i prowadzone jest w ramach postępowania co do istoty sprawy, a rozpoznanie skargi odbywa się w ramach postępowania odwoławczego przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o postępowaniu zażaleniowym. Nie można więc twierdzić, że skargą wszczęta zostaje nowa (odrębna) sprawa.

Wyjaśnienie drugiej kwestii, istotnej z punktu widzenia zaskarżalności orzeczeń skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wymaga zdefiniowania pojęcia „postanowienie kończące postępowanie w sprawie”. W literaturze dominuje pogląd, że pojęcie to obejmuje postanowienia, których uprawomocnienie zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty przez sąd drugiej instancji, jeżeli w chwili jego wydania jest on zwolniony od obowiązku dalszego rozpoznawania sprawy. Z kolei na podstawie dorobku judykatury można przyjąć, że jest to postanowienie, które przez uprawomocnienie się trwale zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty w danej instancji (por., np. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1998 r., III CZP 44/98, OSNC 1999, nr 5, poz. 87, z dnia 31 maja 2000 r., III CZP1/00, OSNC 2001, nr 1, poz.1 i z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001, nr 2, poz.22 oraz postanowienie z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, niepublikowane).

W sformułowaniu „postanowienie kończące postępowanie w sprawie” słowo „sprawa” występuje zatem w znaczeniu materialnoprawnym. W tym ujęciu „sprawę” należy rozumieć jako całość sporu.

Przeciwieństwem tych postanowień są postanowienia niekończące postępowania w sprawie, lecz kończące w postępowaniu sądowym jedynie zagadnienia incydentalne, uboczne. Postępowanie wywołane wniesieniem skargi

na przewlekłość postępowania jest więc postępowaniem incydentalnym i w taki też sposób zostało określone w uzasadnieniu rządowego projektu ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. Postanowienie rozstrzygające skargę na przewlekłość postępowania nie zamyka drogi do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty. Jeśli jest postanowieniem uwzględniającym skargę to nawet otwiera etap, który ma służyć szybszemu zrealizowaniu głównego celu jakim jest rozstrzygnięcie sprawy merytorycznie przez wydanie orzeczenia co do istoty sprawy.

Przedstawiona definicja postanowienia kończącego postępowanie w sprawie sformułowana została na potrzeby postępowania rozpoznawczego, może jednak – ze względu na uregulowanie przyjęte w art. 13 § 2 k.p.c. - stanowić podstawę definiowania także pojęć: „sprawa egzekucyjna” oraz „inna sprawa dotycząca wykonania orzeczenia sądowego” – w rozumieniu art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. W doktrynie przez „sprawę egzekucyjną” rozumie się materię załatwianą w postępowaniu egzekucyjnym, czyli przymusowe wykonanie orzeczeń sądowych oraz innych aktów, natomiast pojęcie „inna sprawa dotycząca wykonania orzeczenia sądowego” oznacza wszelkie kwestie nie należące do zakresu „sprawy egzekucyjnej” a zmierzające do zrealizowania postanowień zawartych w danym orzeczeniu sądowym, w tym przede wszystkim czynności techniczno – manualne. W judykaturze wielokrotnie podnoszono, że w postępowaniu egzekucyjnym, w którym art. 394 § 1 in principio k.p.c. należy stosować „odpowiednio” (art. 13 § 2 k.p.c.) postanowieniami zaskarżalnymi zażaleniem – oprócz wymienionych w części III kodeksu postępowania cywilnego – są tylko takie, które kończą lub zmierzają do zakończenia postępowania egzekucyjnego (por. uchwałę SN z dnia 28 listopada 1969 r. III CZP 83/69, OSNCP 1970, z. 6, poz. 105, postanowienie SN z dnia 15 kwietnia 1986 r. III CRN 40/86, OSNCP 1987, z. 7, poz. 102 oraz uchwałę SN z dnia 15 września 1995 r., III CZP 110/95, OSNC 1995, nr 12, poz. 177). W postępowaniu egzekucyjnym – podobnie więc jak w rozpoznawczym – postanowieniem kończącym to postępowanie jest tylko takie, po wydaniu którego przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie przewidują dalszego etapu.

W rezultacie należy przyjąć, że orzeczenia wydane przez sąd przełożony w wyniku wniesienia skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy

w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki nie są postanowieniami kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c. i nie podlegają zaskarżeniu skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Z przytoczonych względów należało orzec, jak w sentencji (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).